

ХУЛОСАИ
шурои диссертатсионии 6D.KOA-021 назди
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илм

Парвандаи аттестатсионии № _____
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 19.06.2025, № 102

Барои сазовор донистани Соҳибназарова Ҳавасмоҳ Тиллоевна, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ.

Диссертатсияи Соҳибназарова Ҳавасмоҳ Тиллоевна дар мавзӯи «Таҳқиқи муқоисавии воситаҳои тасвири бадеӣ дар матни асл ва тарҷума дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (ҷанбаҳои забонӣ ва тарҷума)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-021-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 январи соли 2022, №22/шд) аз 13-уми март соли 2025, суратҷаласаи № 90 ба ҳимоя қабул гардидааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ Соҳибназарова Ҳавасмоҳ Тиллоевна 27-уми октябри соли 1986 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст.

Соли 2004 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №20-и ноҳияи Файзобод ва соли 2009 Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода (ҳоло Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода)-ро аз рӯйи ихтисоси муаллими забони англисӣ бо дипломи «Аълочӣ» хатм кардааст.

Аз моҳи августи соли 2008 то 2016 ба ҳайси омӯзгори кафедраи назария ва амалияи тарҷума, аз соли 2016 то соли 2022 ба ҳайси мудири кафедраи назария ва амалияи тарҷума ва аз соли 2022 то инҷониб ба ҳайси мудири кафедраи забоншиносии муқоисавӣ ва назарияи тарҷума дар Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода фаъолият дорад.

Соҳибназарова Ҳ.Т. соли 2016 дар мавзӯи «Хусусиятҳои грамматикӣ ва функционалии хабар дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ» рисолаи номзодиашро ҳимоя намудааст.

Диссертатсия дар кафедраи забоншиносии муқоисавӣ ва назарияи тарҷумаи Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода ба анҷом расидааст.

Мушовири илмӣ: доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забоншиносии муқоисавӣ ва назарияи тарҷумаи факултети тарҷумонии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода **Турсунов Фаёзҷон Мелибоевич.**

Муқарризони расмӣ: Каримзода Шухрат Бозор – доктори илмҳои филологӣ, дотсент, директори Муассисаи давлатии таълимии «Мактаби Президентӣ барои кӯдакони болаёқат дар ноҳияи Данғараи вилояти Хатлон», **Мақсудов Умед Олимович** – доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забонҳои факултети молия ва баҳисобгирии «Донишкадаи байналмилалӣи Хучанд»-и Донишгоҳи байналмилалӣи сайёҳӣ ва соҳибқории Тоҷикистон ва **Сабирова Сановбар Ғаниевна** – доктори илмҳои филологӣ, мудири кафедраи лингвистикаи филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов ба диссертатсия тақризи мусбат пешниҳод намудаанд.

Муассисаи пешбар – Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби раиси ҷаласа – доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забон ва адабиёти рус Юсупова Зарина Розиковна, эксперт – доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи назария ва типологияи забонҳои хориҷии донишгоҳи мазкур Тағоева Табассум Музафаровна, мудири кафедраи назария ва типологияи забони англисӣ – номзади илмҳои филологӣ Олматова Шарофат Сафаралиевна, котиби илмӣ ҷаласа – омӯзгори кафедраи назария ва типологияи забони англисӣ Муродов Исмоил Саидович имзо гардида, бо имзою муҳри ректори муассиса, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Курбонзода Маҳмадалӣ Раҳмат пешниҳод шудааст, қайд менамояд, ки диссертатсияи доктории Соҳибназарова Ҳавасмоҳ Тиллоевна дар мавзӯи «Таҳқиқи муқоисавии воситаҳои тасвири бадеӣ дар матни асл ва тарҷума дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (ҷанбаҳои забонӣ ва тарҷума)» кори таҳқиқии анҷомёфта буда, ба талаботи бандҳои 32-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти рақами №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ мебошад.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-75-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, интихоб ва таъин гардидаанд. Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар ба он асоснок мегардад, ки онҳо мутахассисони бевоситаи соҳаи забоншиносӣ буда, дар қорҳои илмӣ таҳқиқӣ фаъолона иштирок менамоянд ва дар ин самт асару мақолаҳои таълиф кардаанд, ки мазмуну муҳтавои онҳо ба мавзӯи диссертатсияи мазкур иртибот доранд.

Довталаби дараҷаи илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия 1 монография ва 43 мақолаи илмӣ таълиф намудааст, ки аз ин номгӯй 17 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷоп расидаанд. Маводди интишоргардида нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмунҳои диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

I. Монография:

- [1-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Назария ва амалияи воситаҳои тасвири бадеӣ. Монография / Ҳ.Т. Соҳибназарова. – Душанбе, 2024. – 232 с.

II. Таълифоти муаллиф дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон:

- [2-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Саидова, Д.М. Оид ба тарҷумаи баъзе рубоиёти Умар Хайём ба забонҳои русӣ ва англисӣ бо таваҷҷуҳ ба сохторҳои синтаксисӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова, Д.М. Саидова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2020. – №7. – С. 76-81.
- [3-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Оид ба хусусияти тарҷумаи воҳидҳои грамматикӣ бемуодил аз забони англисӣ ба забони тоҷикӣ ва баръакс / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – №3. – С. 94-98.
- [4-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Зарипов, Қ.А. Таҳлили дараҷаи мутобиқати воҳидҳои лексикӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (дар мисоли асарҳои С. Айнӣ) / Ҳ.Т. Соҳибназарова, Қ.А. Зарипов // Паёми Донишгоҳи забонҳо. Силсилаи илмҳои филология, педагогика ва таърих. – Душанбе, 2022. – №1 (45). – С. 20-27.
- [5-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Разновидность тропов и их общелингвистическая классификация в таджикском и английском языках / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник педагогического университета. – Душанбе, 2022. – №6-1 (101). – С. 24-31.
- [6-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Ташбеҳ ва нақши он дар тарҷумаи асарҳои бадеӣ (дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ) / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2022. – №6-1 (101). – С. 81-86.
- [7-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Мустафоева, М.Р. Ҷумла ва мавқеи он аз нигоҳи забоншиносон / Ҳ.Т. Соҳибназарова, М.Р. Мустафоева // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2023. – №1 (102). – С. 16-20.
- [8-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Проблемы использования художественной выразительности в таджикском и английском языках / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук – Душанбе, 2023. – №1. – С. 103-110.
- [9-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Взгляды учёных о художественной выразительности / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук. – Душанбе, 2023. – №2. – С. 158-164.
- [10-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Терминологическое значение выразительных средств языка и способы их образования / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук. – Душанбе, 2023. – №3. – С. 134-137.

- [11-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Лингвистическая природа метафор и способы их выражения в таджикском и английском языках / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук. – Душанбе, 2023. – №8. – С. 85-90.
- [12-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Отражение видов метафор в таджикском и английском языкознании (на примере художественных текстов) / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук. – Душанбе, 2023. – №10. – С. 183-190.
- [13-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Давлатова, М.О. Баррасии таҳвилоти тарҷумонӣ ҳамчун омили номувофиқатии воҳидҳои луғавӣ ва мушкилоти он дар тарҷумаи бадеӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова, М.О. Давлатова // Паёми Донишгоҳи забонҳо. Силсилаи илмҳои филология, педагогика ва таърих. – Душанбе, 2024. – №2 (54). – С. 89-95.
- [14-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Киноя ва нақши он дар тарҷумаи асарҳои бадеӣ (дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ) / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Паёми Донишгоҳи забонҳо. Силсилаи илмҳои филология, педагогика ва таърих. – Душанбе, 2024. – №3 (55). – С. 73-80.
- [15-М]. Турсунов, Ф.М., Соҳибназарова Ҳ.Т. Ономастика как феномен безэквивалентной лексики в переводе (на материале английского, русского и тажикского языков) / Ф.М. Турсунов, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник педагогического университета. – Душанбе, 2024. – №3 (110). – С. 7-12.
- [16-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Ташаккул ва таҳаввули санъати тамсил дар осори бадеии тоҷикиву англисӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2024. – №6. – С. 47-53.
- [17-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Санъатҳои бадеӣ ҳамчун падидаи тарҷуманопазирӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2024. – №7. – С. 58-63.
- [18-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Способы передачи средств художественной выразительности в переводоведение / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук. – Душанбе, 2024. – №8. – С. 122-127.

III. Мақолаҳои муаллиф дар маҷмӯа ва нашриҳои дигари илмӣ:

- [19-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Грамматические трансформации при переводе сказуемого с английского на русском и обратно / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Нақши тарҷума дар замони муосир». – Душанбе, 2017. – С. 178-187.
- [20-М]. Турсунов, Ф.М., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Таносуби мафҳумҳои зарбулмасал, мақол дар забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ аз нигоҳи тарҷума / Ф.М. Турсунов, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Масъалаҳои мубрами тарҷума ва забоншиносӣ дар замони муосир». – Душанбе, 2020. – С. 282-286.

- [21-М]. Турсунов, Ф.М., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Перевод и диалог цивилизаций / Ф.М. Турсунов, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Забонҳои русӣ ва хориҷӣ: дурнамои тадрис дар Муассисаҳои олии касбии Тоҷикистон бо истифодаи технологияи муосирӣ таҳсилот». – Душанбе, 2021. – С. 9-17.
- [22-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Безэквивалентные грамматические единицы в английском и таджикском языках и способы их передачи / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ ҳайати профессорону омӯзгорони Муассисаҳои олии касбии Россия, Ўзбекистон ва Тоҷикистон «Масъалаҳои мубрами муоширати байнифарҳангӣ: бо ҳифзи гузашта ояндаро месозем». – Самарқанд, 2021. – С. 220-224.
- [23-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Зарипов, Қ.А. Сермаъноии калимаҳо дар матни бадеӣ ва мушкilotи тарҷумаи онҳо / Ҳ.Т. Соҳибназарова, Қ.А. Зарипов // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Масъалаҳои мубрами забоншиносӣ ва адабиётшиносӣ дар замони муосир». – Душанбе, 2022. – С. 236-240.
- [24-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Саидова, Д.М. Ақидаи олимони тоҷик ва хориҷӣ роҷеъ ба таносуби истилоҳии санъатҳои бадеӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова, Д.М. Саидова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Забони русӣ дар фазои муосирӣ дузабона». – Душанбе, 2023. – С. 41-44.
- [25-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Санъатҳои бадеӣ – омили барҷастаи офариниши унсурҳои «тарҷуманопазирӣ»-и забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Забон – намоёнаи хотираи гузаштаи таърихӣ ва ҳозира». – Душанбе, 2024. – С. 343-346.
- [26-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Аллегория и её способы выражения в переводе художественных произведений / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Ховаршиносии муосир ва дурнамои рушди он: масоили забоншиносӣ, матншиносӣ ва робитаҳои адабӣ». – Хучанд, 2024. – С. 297-304.
- [27-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Роҷеъ ба асосҳои назариявии «тарҷуманопазирӣ» / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ «Масъалаҳои мубрами тарҷумашиносӣ: назария ва методҳои таҳқиқи «тарҷуманопазирӣ». – Душанбе, 2024. – С. 12-16.
- [28-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Роҳҳои ифодаи вожаҳои урфӣ-реалияҳо дар раванди тарҷумаи асарҳои бадеӣ (дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ) / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Масъалаҳои мубрами истилоҳшиносӣ дар забонҳои гуногуншиносӣ». – Душанбе, 2017. – С. 13-19.
- [29-М]. Соҳибназарова Ҳ.Т. Оид ба қорбандии баъзе воҳидҳои бемуодил дар раванди тарҷума (дар мисоли матнҳои бадеӣ) / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Масъалаҳои мубрами

- муоширати забоншиносии иҷтимоӣ ва байнифарҳангӣ». – Душанбе, 2018. – С. 179-184.
- [30-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Мирзоева, Г.Х. Ташбеҳ ва усули тадриси он хангом тарҷумаи асарҳои бадеӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова, Г.Х. Мирзоева // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Масъалаҳои мубрами тарҷума ва забоншиносӣ». – Душанбе, 2019. – С. 141-148.
- [31-М]. Давлатова, М.Қ. Соҳибназарова, Ҳ.Т., Фразеологические единицы соматизмом «hand»-«даст» в ассоциативном диапазоне таджикского и английского языков / М.Қ. Давлатова, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Саҳми тарҷумонҳои касбӣ дар густариши соҳаи сайёҳӣ». – Душанбе, 2021. – С. 89-93.
- [32-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Усулҳои истифодаи воҳидҳои фразеологӣ ва қисмҳои устувор дар раванди тарҷумаи асарҳои бадеӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Саҳми тарҷумонҳои касбӣ дар густариши соҳаи сайёҳӣ». – Душанбе, 2021. – С. 13-17.
- [33-М]. Давлатова, М.Қ., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Тарҷума ва нақши беназири он дар даврони Истиқлолият / Ҳ.Т. Соҳибназарова, М.Қ. Давлатова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Ташаккул ва рушди тарҷумашиносӣ дар 30 соли Истиқлолияти давлатӣ». – Душанбе, 2021. – С. 6-11.
- [34-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Ташбеҳ ва роҳҳои интиқоли он аз забони англисӣ ба забони тоҷикӣ ва баръакс (дар мисоли асарҳои бадеӣ) / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Масъалаҳои муҳими омӯзишу тадриси забонҳои хориҷӣ дар шароити рушди инноватсионӣ». – Душанбе, 2021. – С. 29-34.
- [35-М]. Турсунов, Ф.М., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Роҷеъ ба муодилоҳои воҳидҳои луғавӣ дар тарҷумаи бадеӣ (дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ) / Ф.М. Турсунов, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Ҷанбаҳои забоншиносӣ ва иҷтимоии тарҷума дар шароити бисёрфарҳангии таҳсилот». – Душанбе, 2022. – С. 59-64.
- [36-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Инъикоси истилоҳнигорӣ маҷоз дар илми забоншиносӣ / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Масъалаҳои тарҷума ва тарҷумашиносии тоҷик: вазъият ва дурнамо». – Душанбе, 2023. – С. 46-54.
- [37-М]. Турсунов, Ф.М., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Баъзе масъалаҳои тарҷуманопазирӣ / Ф.М. Турсунов, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Усулҳои тақмили таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон». – Душанбе, 2023. – С. 191-193.
- [38-М]. Турсунов, Ф.М., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Сравнения и их репрезентация в художественном переводе / Ф.М. Турсунов, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявии «Забони тоҷикӣ дар арсаи паёмдҳони нав». – Душанбе, 2024. – С. 37-41.

- [39-М]. Соҳибназарова, Ҳ.Т. Таҳлили муодилоҳои баъзе воҳидҳои фразеологӣ ва зарбулмасалу мақолҳо аз забони тоҷикӣ ба забони англисӣ (дар мисоли асари «Treasure Island»- и Стивенсон) / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маводи конференсияи илми амалии ҳаёти профессорону устодон ва донишҷӯёни ДДЗТ ба номи Сотим Улуғзода «Омӯзиши масъалаҳои умдаи филология ва тарҷума дар даврони соҳибистиқлолӣ». – Душанбе, 2021. – С. 87-93.
- [40-М]. Соҳибназарова Ҳ.Т. Санъати сухан дар раванди тарҷума / Ҳ.Т. Соҳибназарова // Паёми Донишқадаи забонҳо. Силсилаи илмҳои филологӣ, педагогӣ, таърих ва фалсафӣ. – Душанбе, 2017. – №1 (25). – С. 12-17.
- [41-М]. Бобоалиева З.П., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Ҷойгоҳи санъати тамсил дар осори бадеии тоҷику англис / З.П. Бобоалиева, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Паёми Донишқадаи забонҳо. Силсилаи илмҳои филологӣ, педагогӣ, таърих ва фалсафӣ. – Душанбе, 2018. – №2-3 (30-31). – С. 57-60.
- [42-М]. Sohibnazarova, H.T. Grammatical transformations of translating the predicate from English into Tajik and back / H.T. Sohibnazarova // Илми мубрам: Маҷаллаи илмӣ байналмилалӣ. – Волгоград: НИЦ “Абсолют”, 2017. – № 4. – С. 81-85.
- [43-М]. Турсунов, Ф.М., Соҳибназарова, Ҳ.Т. Тарҷумонӣ ва худшиносӣ / Ф.М. Турсунов, Ҳ.Т. Соҳибназарова // Маҷаллаи тарҷумонҳои ҷавон «Машъалафрӯз» – Душанбе, 2019. – №1 (1). – С. 29-36.
- [44-М]. Sohibnazarova, H.T. The structure and grammatical transformations of predicate from English into Tajik and vice versa / H.T. Sohibnazarova // Паёми Донишқадаи забонҳо. Силсилаи илмҳои филологӣ, педагогӣ ва таърих. – Душанбе, 2020. – №4 (40). – С. 13-18.

Ба автореферати диссертатсия аз муассиса ва муҳаққиқони зерин тақризҳо ба шурои диссертатсионӣ ворид шудаанд:

1. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забонҳои хориҷии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон **Ҷамшедов Парвонахон** мусбат буда, муқарриз ба автореферат эрод нагирифтааст.

2. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забони тоҷикӣ Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев **Офаридоев Назрӣ** низ мусбат буда, ҳамзамон, бо зикри дастовардҳои илмӣ эродҳои зерин оварда шудаанд:

1. Баъзе мисолҳои дар боби сеюми диссертатсия овардашуда таҳлил меҷоянд;

2. Агар шарҳи маъноии баъзе аз воситаҳои тасвири бадеӣ муқаммал карда мешуд, арзиши илмӣ амалии паҷӯиш бештар меғардид;

3. Дар баъзе саҳифаҳои автореферат хатоҳои техникӣ ва имлоӣ мавҷуданд (саҳ. 5, 9, 15, 40 ва ғ.)

3. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавӣ Муассисаи давлатии таълимии

«Донишгоҳи давлатии» Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» **Азимова Матлюба Нуридиновна** мусбат буда, муқарриз дар баробари дастовардҳо дар матни диссертатсия мавҷудияти ғалатҳоро зикр намудааст, ки чунинанд:

1. Агар барои таҳлили таҳвилоти тарҷумавӣ мисолҳои бештар истифода мегардид, арзиши илмӣ диссертатсияро баланд мекард.

2. Дар баъзе аз саҳифаҳои автореферат баъзе ғалатҳои имлоӣ, услубӣ ва мантиқӣ ва техникӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо метавонанд ба беҳтар шудани кор мусоидат намоянд.

4. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забони тоҷикӣ Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон **Шокириён Туғрал Сирочзода** мусбат буда, муқарриз чанд камбудиву носаҳеҳиро дар автореферат қайд намудааст:

1. Агар андешаҳои муҳаққиқони тоҷик роҷеъ ба воситаҳои тасвири бадеӣ истифода мешуд, ба беҳбудии кор мебуд.

2. Дар саҳифаҳои автореферат баъзе камбудии имлоӣ ва техникӣ ба чашм расиданд.

5. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забони муосири русии факултети филологияи рус, рӯзманигорӣ ва медиотехнологияи Муассисаи таълимии байнидавлатии маълумоти олии Донишгоҳи (славянӣ) Россия ва Тоҷикистон **Султанова Рафоҳат Мирзоевна** мусбат буда, муқарриз дар баробари дастовардҳо дар автореферат якчанд камбудии ҳоро қайд намудааст:

1. Хуб мешуд дар баъзе бахшҳои диссертатсия пас аз андешаҳои пайдарпайи муҳаққиқон тақвияти андешаи ҳуди муаллифи диссертатсия истифода мегардид;

2. Дар фишурдаи диссертатсия баъзе ғалатҳои имлоӣ ва техникӣ (сах. 4, 5, 13, 15, 23) ба назар расид, ки ислоҳи онҳо ба фоидаи кор хоҳад буд.

6. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессор, мудирӣ кафедраи забонҳои Донишқадаи тарбияи ҷисмонӣ Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов **Шафоатов Азал Нусратович** автореферати диссертатсия мусбат арзёбӣ гардида, ислоҳи чунин камбудии ҳоро дар оянда ба манфиати кор дониствааст:

1. Дар диссертатсия овардани нақша, диаграмма ва гистаграммаҳо ба мушоҳида намерасад.

2. Мутаассифона, муаллиф аз осори забоншиносони маъруф Б. Камолиддинов, Ҳ. Мачидов ва дигарон, ки дар самти услубиносӣ асарҳои зиёдеро таълиф кардаанд, далелҳо наоварда, ҳатто номи онҳоро ба рӯйхати адабиёти истифоданамудааш ворид накардааст.

3. Ба андешаи мо, агар муаллиф аз осори манзуми адабиёти классикиву муосир, ки дар он воситаҳои фаровони тасвири бадеӣ мавҷуд аст, мисолҳо меовард, ҳусни кор боз ҳам меафзуд.

4. Роҳ ёфтани ғалатҳои имлоӣю грамматикӣ дар саҳифаҳои 10, 13, 16, 21, 28, 41, 51, 57 ба мушоҳида мерасад.

7. **Тақризи** доктори илмҳои филологӣ, ректори Филиали Донишқадаи рушди менеҷменти Сингапур дар шаҳри Душанбе **Мухторов Зайнидин Мухторович** мусбат арзёбӣ гардидааст ва дар он ислоҳи баъзе камбудихо пешбинӣ шудааст:

1. Агар таносуби бобу зербобҳо дар диссертатсия риоя мешуданд, ба манфиати кор мебуд;

2. Дар автореферат зимни нишон додани андешаҳои мутахассисони соҳа оид ба воситаҳои тасвири бадеӣ, ба пажӯҳишҳои варзидаи тоҷик кам таваҷҷуҳ зоҳир гаштааст;

3. Дар автореферат баъзе камбудихои техникӣ ва имлоӣ ба назар расид.

Муқарризон дар баробари муайян кардани баъзе нуқсонҳои автореферати диссертатсия аҳамияти ҷанбаҳои назарӣю амалӣ ва навоариҳои онро таъкид карда, муаллифро барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ сазовор донистанд.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқи илмӣ:

- **собит шудааст**, ки қорбурди муносиби воситаҳои тасвири бадеӣ дар матни тарҷумавӣ ва истифодаи ҷанбаҳои забонию тарҷумаи дурусти онҳо барои тарҷумаи мукамал шароити мусоид фароҳам меорад;
- мушкilotи ифодаи маҷоз ҳамчун воситаи тасвири бадеӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, ки сабаби асосии он мураккабӣ ва гуногунрангии сохтор, маъно ва усули тарҷумаи онҳо мебошад, **муайян карда шудааст**;
- нақши воситаҳои тасвири бадеӣ дар ташаккули матни бадеӣ нишон дода шудааст;
- мавқеи маҷоз ҳамчун яке аз навъҳои асосии воситаҳои образноки тасвири бадеӣ аз нигоҳи сохтор ва маъно **муайян карда шудааст**;
- тафовути сохторӣ ва маъноии воситаҳои тасвири бадеи дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ дар тарҷума **мушаххас карда шудааст**;
- **таъин карда шудааст**, ки шаклҳои нодурусти тарҷумаи воситаҳои тасвири бадеӣ боис тарҷумаи таҳтуллафз мегардад;
- нақши воҳидҳои фразеологӣ ва зарбулмасалу мақолҳо дар тасвири бадеӣ ва зимни тарҷума **таъин гардидааст**;
- **асоснок карда шудааст**, ки таҳлили муқоисавии маҷоз ҳамчун яке аз навъҳои асосии воситаҳои образноки тасвири бадеӣ аз нигоҳи сохтор ва маъно ва усулҳои ифодаи онҳо ҳангоми тарҷумаи матни забони асл, ки боиси номутобиқатии воҳидҳои луғавӣ мегардад, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ дорад.

Аҳамияти назарӣ ва амалии таҳқиқ дар он ифода меёбад, ки натиҷаҳои илмии бадастовардаи диссертант назарияи воситаҳои тасвири бадеиро аз нигоҳи муқоиса ва тарҷума пурра намуда, барои таҳқиқоти минбаъда дар ин самт заминаи мусоид ва бозғатимод фароҳам меорад.

Маводи диссертатсияро метавон барои баргузор намудани курсҳои назариявии грамматика, типологияи муқоисавии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, курсҳои махсус ва барои қорҳои илмӣ-таҳқиқӣ истифода кард. Ҳамзамон, таҳқиқи анҷомшудаи илмӣ метавонад дар тақомули таҳқиқоти муқоисавии забонҳо дар забоншиносии муқоисавӣ ва маърифатӣ, назария ва амалияи тарҷума, услубшиносӣ ва фарҳангшиносӣ муосидат намояд.

Дар қараёни таҳқиқ ва таълифи диссертатсия таҷрибаи илмии муҳаққиқони забоншиносии ватанӣ хориҷӣ, аз ҷумла, Р. Ватвот, Ҳ.В. Кошифӣ, А. М.Ҳусайнӣ, Т. Зеҳнӣ, Ҳ. Шарифов, М.Н. Маҳмадаминов, У. Тоиров, М. Қурбонов, А.Абдуқодиров, Ю. Бобоев, Р. Ғаффоров, М.Қ. Саломов, Ҷ.Ҷ. Мурувватиён, Г. Нозимова, С.С. Аброров, А.В. Фёдоров, В.В. Виноградов, А.А. Реформатский, И.С. Алексеева, В.В. Сдобников, С. Влахов, С. Флорин, В.М. Жирмунский, Е.А. Беретская, Б.Г. Бобилев, Л.А. Велчева, Л.Б. Бей, В.П. Москвин, Т.Б. Маклакова ва фарҳангҳои тафсирию луғатҳои дузабона, ки ба масъалаи воситаҳои тасвири бадеӣ бахшида шудаанд, истифода шуда, ба афкори назарии онҳо истинод шудааст.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи докталаб барои дарёфти дараҷаи илмӣ дар амалия ҷунин тасдиқ карда мешавад, ки натиҷаҳои амалии қори диссертатсионӣ ҳангоми навиштани мақолаву рисолаҳои илмӣ, қитобҳои дарсӣ тартиб ва тадвини луғати соҳавии марбут ба фарҳанги истилоҳоти забоншиносӣ истифода шаванд. Маводди диссертатсия ва мақолаҳои ҷопнамудаи диссертант барои истифода дар дарсҳои назарӣ амалӣ аз фанҳои забоншиносии назария ва амалияи тарҷума заруранд. Ҳамчунин, имкон дорад ҳулосаҳои илмии диссертатсияро дар таҳияи барномаҳои таълимии забоншиносӣ ва тарҷумашиносӣ, қитобҳои дарсии марбут ба фанни забоншиносии муқоисавӣ, услубшиносӣ ва назарияи тарҷума истифода кард.

Баррасии этимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки дар паҷуҳиш таҳқиқи муқоисавии табиқи баъзе аз воситаҳои тасвири бадеи маъмул ва ҷанбаҳои забонӣ тарҷумаи онҳо дар ду забон таъмин гардидааст. Таҳлили илмии тарҷумаҳо дар таснифи воситаҳои тасвири бадеӣ аз рӯйи ақидаҳои олимону муҳаққиқони соҳа, инчунин, тарҷумаи дақиқи навҳои воситаҳои тасвири бадеӣ сурат гирифтааст.

Дараҷаи этимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, ҳамчунин, аз ҷамъоварӣ ва нишон додани вижаҳои луғавӣ маъноӣ ва дастурии маводди воситаҳои тасвири бадеӣ, таҳқиқи хусусиятҳои воситаҳои тасвири бадеи матнӣ асл ва матнӣ тарҷума, яъне ҷанбаҳои забонӣ тарҷумаи онҳо, мувофиқат намудани ҳаҷми маводди мавриди паҷуҳиш, теъдоди наشري интишорот дар доираи мавзӯ ва интиҳоби дурусти методҳои таҳқиқ бармеояд. Ҳулоса ва тавсияҳои қори диссертатсионӣ дар заминаи таҳлили илмӣ пешниҳод шуда, натиҷаҳои бадастомадаи ғаслу бобҳо ва таҳқиқи назарии мавзӯи таҳқиқшуда мебошад.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмиро дарки амики масъалаҳои дар диссертатсия тарҳрезӣшуда, натиҷаҳо ва ҳулосаҳои асосии қор,

тавсияҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда ва мушаххас баён гардидани мавқеи ӯ нисбат ба мавзуи таҳқиқшуда муайян мекунад. Ҳамчунин, саҳми бевоситаи диссертант дар он зоҳир мешавад, ки ӯ ҷанбаҳои назарию амалии таҳқиқи диссертациониро мушаххас намуда, аввалин маротиба ҷанбаҳои забонию тарҷумаи воситаҳои тасвири бадеиро дар шакли пажӯҳиши мукамал, яъне диссертатсияи илмӣ таҳқиқ намудааст.

Муносибати методологии муаллиф ба мавзуи мавриди таҳқиқ саҳми шахсии ӯ дар омӯзиши мавзӯ буда, барои ҳалли илмии масъала замина мегузорад.

Диссертант зимни баррасии мавзӯ, ибтидо аз интиҳоби он, интишори натиҷаҳои таҳқиқ ва пешниҳоди маълумот барои таҳқиқоти оянда натиҷаҳои фарогиру чашмрас ба даст овардааст.

Дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-021-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 19-уми июни соли 2025 дар бораи сазовор донишманди Соҳибназарова Ҳавасмоҳ Тиллоевна ба дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ қарор қабул карда шуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ аз 16 нафар аъзои шуро 15 нафар (фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми майи соли 2025, № 207/шд), аз ҷумла 5 нафар доктори илм аз рӯи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ иштирок доштанд.

Аз 15 нафар аъзои шурои диссертатсионии дар ҷаласа ҳузурдошта дар овоздиҳии пинҳонӣ 14 нафар доктори илм иштирок намуд. Натиҷаи овоздиҳии пинҳонӣ: тарафдор – 14 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор

Гулназарзода Ж.Б.

Котиби илмии шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои филологӣ

Мирзоёров Ф.Н.

19.06.2025